

Utredning – möjlighet att införa en funktionshinderdag

Uppdrag

Vid nämndssammanträde den 26 april 2023 lyftes yrkande från S, V och MP om inrättande av en ”funkisdag”.

Nämnden beslutade följande:

1. Nämnden för funktionsstöd ger förvaltningen i uppdrag att utreda möjligheterna att införa en funkisdag i nämndens regi.
2. Nämnden för funktionsstöd ger förvaltningen i uppdrag att samråda med civilsamhällets organisationer, övriga förvaltningar och vårt lokala funktionsråd för att ta fram ett förslag till genomförande.
3. Nämnden för funktionsstöd ger förvaltningen i uppdrag återrapportera uppdraget snarast.

Av yrkandet framkommer följande:

Under flera års tid genomförde de gamla stadsdelarna på Hisingen en gemensam funktionshinderdag för att lyfta fram viktiga frågor som rör våra målgrupper inom funktionsstöd.

Efter att stadsdelarna upphörde och Nämnden för funktionsstöd inrättades så har inte något liknande genomförts. Vi vet att detta var uppskattat av både besökare och deltagare och att det har efterfrågats i olika sammanhang.

I vår nya förvaltning så har vi så mycket stora förutsättningar att sätta våra egna verksamheter och frågor om funktionsstöd högt på stadens agenda genom att tillsammans med civilsamhället, övriga förvaltningar och brukarorganisationer genomföra en större aktivitet på temat.

Vi vill visa på mångfalden i våra verksamheter och också involvera våra brukare i den omfattning som det är möjligt.

Omvärldsbevakning och samråd

Nedan sammanfattas vad som framkommit under utredningen.

Hisingens funktionshinderdag

Under åren 2013–2018 arrangerades ”Hisingens funktionshinderdag”. Evenemanget ägde rum sista söndagen i augusti i Flunsåsparken och arrangerades av de tre stadsdelarna på

Hisingen och deras funktionshinderråd. Syftet med evenemanget var att uppmärksamma och synliggöra livsvillkoren för personer med funktionsnedsättning. Tema var exempelvis psykisk ohälsa och med fokus på ungas livsvillkor. Vid dessa evenemang deltog ett 20-tal föreningar och det fanns en tanke om att föreningar skulle kunna visa att de finns och vad de erbjuder. Göteborgs Stad var också med som deltagare, exempelvis Lots för barn och unga samt daglig verksamhet som var med och sålde produkter som deltagarna tillverkat. Vid dessa evenemang fanns det möjlighet att prova på aktiviteter och det fanns dessutom ett känt namn. Evenemanget var en öppen aktivitet och målgruppen var förvaltningarnas brukare samt andra personer med funktionsnedsättning.

Dialog med rådet för funktionsstödsfrågor

Vid mötet för rådet för funktionsstödsfrågor 2023-05-23 togs frågor om syfte, målgrupp, planering och omfattning upp. På mötet framkom att en funktionshinderdag är en möjlighet att få ut information om föreningar och om hur det är att leva med funktionsnedsättning. Målgrupp föreslogs vara personer med funktionsnedsättning, anhöriga, politiker och allmänhet. Angående planering, så lyftes att det behövs gott om tid, att det gärna ska vara under en varm del på året, att föreningar bör vara med i planeringen, att det är bra att få med ett känt namn och att förvaltningen i förväg funderar på uppföljning. Då det gällde frågan om omfattning nämndes att det gärna får vara på en helg, men skulle även kunna vara en vardag. En funktionshinderdag vid en helg ger möjligt för fler att komma, men det kan vara svårare att få personal. En faktor som lyftes var att det inte får skapas falska förhoppningar. Om det på evenemanget exempelvis finns möjlighet för personer med funktionsnedsättning att prova på en sport behöver det finnas en möjlighet att fortsätta utöva sporten i vardagen.

Vid mötet fördes en dialog om begreppet ”funkisdag”. Det framkom tveksamheter gällande benämningen.

Dialog med andra förvaltningar

I Göteborgs Stad finns erfarenhet av publika evenemang såsom seniordagen ”Tillsammans är man mindre ensam” som anordnades av Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen den 16 november 2022. Det finns även erfarenhet av ”Teckenspråk i fokus”, vilket är ett årligt offentligt evenemang i samarbete mellan Teckenspråksforum och Göteborgs muséer. Det har arrangerats av Teckenspråksforum som är en del av Demokrati och medborgarservice i nio år. Evenemanget ”Teckenspråk i fokus” har både en ”på plats”-del och en digital del. Detsamma gäller evenemanget ”Tillsammans är man mindre ensam” vilket hölls på fyra fysiska platser, där det även fanns möjlighet att delta digitalt på aktiviteter på de övriga platserna. Göteborgs Stad genomför årligen eventet Göteborgs kulturkalas. En festival som har som uppdrag att bjuda göteborgare och besökare på en årlig festival som bidrar till en attraktiv destination och en mänskligare, roligare och mer hållbar stad. Staden har erfarenhet från en lång rad andra publika evenemang arrangerade av exempelvis Idrott- och föreningsförvaltningen, Kulturförvaltningen och Göteborg & Co. En rekommendation är att avsätta lång tid för planering och att det krävs mycket resurser - såväl personella, som för material, teknik, eventuellt något känt namn som dragplåster mm. En annan rekommendation är att nyttja stadens egna arenor samt att dessa ska vara tillgängliga utifrån flera perspektiv, såväl för

de som har svårt att se, höra, röra sig samt de som har svårt att tolka, bearbeta och förmedla information. Det behöver finnas ett tydligt syfte, en tydlig målgrupp och uppföljning av evenemang. Det krävs mycket personal på plats, vilket bör vara med i beräkningarna.

Förvaltningens erfarenheter

Förvaltningen deltar 2023, liksom tidigare år, i publika evenemang såsom WestPride i juni och Frihamnsdagarna i månadsskiftet augusti/september. Vid bägge anordnas seminarier med fokus på frågor kopplade till programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. I dagsläget finns inga andra planerade aktiviteter som riktar sig till allmänheten som belyser hur det är att leva med en funktionsnedsättning.

Andra kommuners erfarenhet

Många kommuner genomför seniordagar och liknande, men det är inte lika vanligt att genomföra funktionshinderdagar. En kommun som genomfört en så kallad ”funkisdag” är Värmdö kommun. De har valt att lägga en funktionshinderdag under en halvdag, en vardag i september. Målgrupp har varit ”personer med funktionsvariation i kommunen”.

En kommun som har lyft frågan för diskussion är Sundbybergs kommun där motion lagts för att utreda möjligheterna för genomförande.

I Kalmar kommun har en funkisdag arrangerats, men detta har gjorts av Lions Club i Kalmar samt Fritidskanalen, vilket är ett projekt med syfte att ge personer med funktionsvariationer möjlighet till en aktiv och utvecklande fritid.

Mölnåls stad har annonserat att de kommer att genomföra en hälsofestival som ska inspirera personer med funktionsnedsättning till mer rörelse i vardagen.

Bedömning och förslag till genomförande

Nämndens beslut innebär att förvaltningen fått uppdrag att utreda möjligheterna att införa en funkisdag i nämndens regi. Förvaltningen har tolkat uppdraget att införa som möjlighet till en återkommande aktivitet, dvs inte enbart att genomföra ett evenemang vid ett enstaka tillfälle.

Under mötet med rådet för funktionsstödsfrågor fördes en dialog om begreppet ”funkisdag”. Då det framkom vissa tveksamheter gällande benämningen förordar förvaltningens att begreppet funktionshinderdag används.

Samverkan

Av yrkandet framkommer följande:

I vår nya förvaltning så har vi så mycket stora förutsättningar att sätta våra egna verksamheter och frågor om funktionsstöd högt på stadens agenda genom att tillsammans med civilsamhället, övriga förvaltningar och brukarorganisationer genomföra en större aktivitet på temat.

Förvaltningens bedömning

Att ge föreningar och organisationer en möjlighet att visa upp sig, erbjuda aktiviteter för att prova på och att kunna informera om sina verksamheter bedöms vara relevanta delar av en funktionshinderdag. Vidare gör förvaltningen bedömningen att civilsamhället bör involveras i såväl planering som genomförande.

För att involvera civilsamhällets organisationer inom funktionshinderområdet är förvaltningens bedömning att en arbetsgrupp kopplad till rådet för funktionsstödsfrågor bör bildas.

Hur samverkan med andra relevanta aktörer ska ske bör utformas under planeringen och är beroende på innehåll på en funktionshinderdag

Syfte

Av yrkandet framkommer följande:

- *lyfta fram viktiga frågor som rör våra målgrupper inom funktionsstöd.*
- *sätta våra egna verksamheter och frågor om funktionsstöd högt på stadens agenda genom att tillsammans med civilsamhället, övriga förvaltningar och brukarorganisationer genomföra en större aktivitet på temat.*
- *visa på mångfalden i våra verksamheter och också involvera våra brukare i den omfattning som det är möjligt.*

Förvaltningens bedömning

Av yrkandet framgår att nämnden vill lyfta frågor som rör målgruppen och visa på mångfald bland verksamheterna. Yrkandet kan läsas som att det är nämndens verksamheter i egen regi som ska visa och sättas på agendan. Nämndens beslut är att ge förvaltningen uppdrag att utreda möjligheterna att införa en funktionsdag i nämndens regi. Förvaltningens bedömning är att en dag i nämndens regi utgår från nämndens samlade ansvar för personer med funktionsnedsättning vilket innebär att nämndens brukare bör bjudas in oavsett om de får sin insats av förvaltningens verksamhet i egen regi eller från en privat utförare.

Erfarenheter som inhämtas under utredningen visar på vikten av att ha ett tydligt syfte. Förvaltningen bedömer att en funktionshinderdag bör ha två syften;

- att uppmärksamma och synliggöra livsvillkoren för personer med funktionsnedsättning.
- att personer med funktionsnedsättning ska erbjudas en dag med aktiviteter.

Om funktionshinderdag genomförs vid flera tillfällen bör aktiviteterna variera beroende på tema för dagen.

Målgrupp – besökare

I yrkandet hänvisas till de funktionshinderdagar som tidigare genomförts på Hisingen. Hisingens funktionshinderdag var en öppen aktivitet och målgruppen var förvaltningarnas brukare samt andra personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningens bedömning

Utifrån det föreslagna syftet är förvaltningens bedömning att målgruppen för en funktionshinderdag bör vara bred och vara ett evenemang för personer med funktionsnedsättning, anhöriga, politiker och för allmänheten.

Innehåll

Av yrkandet framkommer följande:

- *lyfta fram viktiga frågor som rör våra målgrupper inom funktionsstöd.*
- *sätta våra egna verksamheter och frågor om funktionsstöd högt på stadens agenda genom att tillsammans med civilsamhället, övriga förvaltningar och brukarorganisationer genomföra en större aktivitet på temat.*
- *visa på mångfalden i våra verksamheter och också involvera våra brukare i den omfattning som det är möjligt.*

Förvaltningens bedömning

Utformningen av en funktionshinderdag kan kopplas till rättighetsområdena i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Av programmet framgår att *“...det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund.”*

En funktionshinderdag är en möjlighet att involvera och inspirera brukare, civilsamhället och allmänheten. Genom en funktionshinderdag i Göteborg kan nämnden sätta frågor om funktionsstöd på agendan, visa verksamheter, erbjuda en arena för föreningar och organisationer samt ge möjlighet till samtal och dialog.

Utifrån erfarenheterna som framkommit är förvaltningens bedömning att en funktionshinderdag bör ha ett tema, exempelvis kan ”delaktighet och ökat valdeltagande” vara ett lämpligt tema ett valår. Annat exempel på tema kan vara ”en meningsfull fritid”, ”barnrätt”, ”rörelseglädje”.

Innehåll och aktiviteter bör tydligt kopplas till syfte, målgrupp och tema.

Civilsamhällets organisationer inom funktionshinderområdet som beviljas bidrag av nämnden bör erbjudas möjlighet att delta för att sprida information om organisationerna samt hur det är att leva med funktionsnedsättning.

Olika verksamheter skulle involveras för att visa upp sin verksamhet genom exempelvis kulturella inslag.

För information om Göteborgs Stad och nämnden för funktionsstöds insatser bör exempelvis lots för barn och unga samt myndighetsutövningen finnas representerade.

För att attrahera besökare till en funktionshinderdag bör en känd artist eller liknande engageras.

För att ytterligare nå syftet att uppmärksamma och synliggöra livsvillkoren för personer med funktionsnedsättning är kommunikation och inbjudan till media viktiga beståndsdelar.

Tidpunkt

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen har resonerat kring att en väg framåt skulle vara att arrangera en funktionshinderdag i samband med annat evenemang. Ett sådant evenemang skulle kunna vara Göteborgs kulturkalas, vilket anordnas av Göteborg & Co. Att ha ett evenemang som del av ett annat evenemang skulle kunna ge skjuts åt en funktionshinderdag, kunna nå en bredare målgrupp som förvaltningen annars inte skulle nå och vara en del i befintlig marknadsföring och kommunikation för det aktuella evenemanget. Det bör dock lyftas att en funktionshinderdag skulle kunna få mindre uppmärksamhet och riskera att försvinna bland alla andra aktiviteter under ett större evenemang. Förvaltningen bedömer därför att det vore en styrka att arrangera en egen funktionshinderdag, ej kopplad till ett annat evenemang och att det vore en styrka att ha med flera förvaltningar och aktörer i staden vid en funktionshinderdag.

Förvaltningen har övervägt möjligheten att arrangera en funktionshinderdag i samband med exempelvis den nationella funktionshinderdagen den 3 december. Samtliga dagar som skulle vara aktuella att koppla till en funktionshinderdag infaller under årets kallare månader. Förvaltningen gör bedömningen att sommarhalvåret vore bäst tid på året, då det går att ha ett evenemang utomhus för att locka fler.

Utifrån avvägningen att anordna en funktionshinderdag som ett eget event står valet mellan vardag och helgdag. Att ha det på en helg skulle öka möjligheten att locka publik, men innebär högre kostnader för genomförande vad gäller personalkostnader och en vardag ger möjlighet för flera av verksamheterna att delta under en funktionshinderdag.

Förvaltningen anser sammanfattningsvis att en funktionshinderdag därför bör genomföras som ett eget event, en vardag i början av september.

Tillgänglighet och lokalisering

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen föreslår att en funktionshinderdag bör utgå från en enskild geografisk plats som kan erbjuda tillgänglighet.

Vid planering behöver platsen för en funktionshinderdag erbjuda möjlighet med flera perspektiv för tillgänglighet. Det gäller de som har svårt att höra, de som har svårt att se, de som har svårt att röra sig, de som inte tål vissa ämnen och de som har svårt att tolka, bearbeta och förmedla information.

Miljö

Att genomföra ett publikt evenemang såsom en funktionshinderdag medför påverkan på miljön, men planering kan bidra till att minimera påverkan till vissa delar.

Att genomföra ett publikt evenemang såsom en funktionshinderdag medför påverkan på miljön, men planering kan bidra till att minimera påverkan till vissa delar. Förvaltningen ska använda de verktyg och styrmedel som staden förfogar över för att skapa förutsättningar för en hållbar livsstil och för att kunna genomföra ett miljö- och klimatsmart evenemang¹. Det kan exempelvis ske genom att anordna evenemanget på en plats som är lättillgänglig med kollektivtrafik, vilka produkter och material som används samt återvinningsmöjligheter.

För att minska påverkan ska planering och genomförande ske med hänsyn till den regionala avfallsplanen *Göteborgsregionen minskar avfallet – Avfallsplan för tretton kommuner till 2030* samt *Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram* för att bidra till målbilden att Göteborg ska ställa om till en ekologiskt hållbar stad till 2030.

För att miljömål och delmål ska kunna nås behöver planeringen för en funktionshinderdag inkludera de delar förvaltningen har rådighet över utifrån följande:

- direkt rådighet
- indirekt rådighet
- rådighet över genom påverkan

Med rådighet menas i detta sammanhang på vilket sätt förvaltningen kan påverka en fråga. Direkt rådighet avser minskad miljöpåverkan från den egna verksamheten, såsom resor och inköp till en funktionshinderdag. Indirekt rådighet handlar om att skapa förutsättningar för göteborgare och andra aktörer att minska sin miljöpåverkan utifrån var ett evenemang placeras. Rådighet genom påverkan handlar om att påverka göteborgare och andra aktörer. Det kan exempelvis handla om utformandet av ett evenemang och vilka produkter och material som används.

Förberedelser och resurser

Förvaltningens bedömning

Arbetet med att planera en funktionshinderdag beräknas till minst sex månader, vilket innebär att det finns möjlighet att genomföra en funktionshinderdag först 2024.

Arbetet bör utformas som ett projekt med projektägare, projektledare, kommunikatör med mera. En projektledare bör utses för uppdraget att ansvara för evenemanget tillsammans med en arbetsgrupp, vilket samlat motsvarande en tjänst på 20 procent under minst sex månader. Projektet bör ha en intern projektgrupp i förvaltningen samt arbetsgrupp kopplad till rådet för funktionsstödsfrågor för samverkan med civilsamhället.

Ett publikt event i större omfattning genererar kostnader för hyra, tillstånd, kommunikation, material, eventuellt känd artist eller likande. För att genomföra ett

¹ Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 (goteborg.se), sid 35

publikt evenemang såsom en funktionshinderdag görs bedömningen att en budget på cirka 150 tkr bör avsättas utöver den arbetstid som behöver avsättas inom förvaltningen.

Utvärdering

En viktig del vid planering och genomförande av ett publikt evenemang är att redan från början planera för utvärdering av arbetet. Ett publikt evenemang kräver stora personella och ekonomiska resurser och ska därför utvärderas för att kunna fatta beslut om kommande aktiviteter och evenemang och för att kunna utvecklas. Utvärderingen bör genomlysas arbetet för att utreda om, hur evenemanget har upplevts och vilken spridning evenemanget fått. En utvärdering bör göras såväl internt som med input från besökare.